

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Никола Колев Вълчев, научна специалност „Икономика и управление по отрасли (селско стопанство)“ и научна специалност „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)“, Институт за икономически изследвания при Българска академия на науките, София

относно: конкурс за „Доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност), обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ в ДВ, бр. 42/07.06.2022 г.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър“ в ДВ, бр. 42/07.06.2022 г. на основание чл. 4, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАС, чл. 3 от Наредба №3 за академичния състав във ВСУ „Черноризец Храбър“, гр. Варна.

2. Представяне на кандидата

Участникът в конкурса за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика (счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност) е само един – д-р Анелия Пенева Любенова. Към нейната молба за участие в конкурса е прикрепена потребната за целта документация – справки, служебни бележки, отзиви, списък на публикуваните научни трудове, резюмета на същите, разделителни протоколи, справка за приносите, справка за цитиранията и други.

Документацията напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, както и Наредба №3 за академичния състав във ВСУ „Черноризец Храбър“, гр. Варна.

3. Основания за написване на рецензията

Рецензията е изготвена на основание Заповед №529 от 08.09.2022 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за определяне на научното жури и декларирано от мен писмено съгласие.

4. Персонална характеристика на кандидата

Д-р Анелия Пенева Любенова започва трудовата си кариера през 1997 г. в РУ „Ангел Кънчев“ като преподавател. Последователно заема длъжностите от асистент до главен асистент. Води дисциплините: Финанси; Финансов мениджмънт; Фирмено счетоводство и финанси, Финансиране на малки и средни предприятия, Капиталови пазари и финансиране; Финанси и инвестиции, Икономически анализ, Финансов анализ; Маркетинг.

От 2006 г. до 2014 г. е преподавател във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – гр. Русе.

Д-р Анелия Любенова завършва РУ „Ангел Кънчев“ през 1997 г. с придобита квалификация „Магистър по Стопански мениджмънт. Успешно реализира специализации и квалификации в РУ „Ангел Кънчев“, в Технически университет, Кемнитц, Германия – Стопанска информатика. Осъществява редица специализации в РУ „А. Кънчев“, в Институт за следдипломна квалификация при Университет за национално и световно стопанство – София и Институт за икономически изследвания при БАН.

От 04.12.2015 г. реализира докторантура в Института за икономически изследвания при БАН, с тема на дисертационния труд

„Ликвидност и рентабилност на земеделските стопанства на примера на област Русе и Търговище“ и придобива научната степен „Доктор по икономика“.

Д-р Анелия Любенова владее немски и руски езици, с натрупан опит в изпълнението на научноизследователски проекти, работа в екип, оказване на консултантски услуги и развитие на комуникационни умения. Всичко това говори за натрупани професионални умения и авторитет на кандидата за академичната длъжност.

Представените лична и професионална характеристика на д-р Анелия Любенова показват, че тя е утвърден преподавател и изследовател, което ѝ дава пълно основание да се кандидатира за обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“. Наред с това трябва да се подчертае, че научните интереси и преподавателската дейност на кандидата напълно съвпадат с обявения конкурс.

Справката за изпълнение на минималните национални изисквания показва, че д-р Анелия Любенова покрива напълно количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, както и на Наредба №3 за академичния състав във ВСУ „Черноризец Храбър“.

5. Количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската и научно-изследователската дейност

От приложените справки се вижда, че д-р Анелия Любенова за периода 2012-2017 г. е имала много добра аудиторна заетост като асистент към катедра „Икономика“ в РУ „А. Кънчев“ с аудиторни занятия по учебните дисциплини Финанси, Финанси на предприятието, Финансов анализ, Основи на финансите, Финансов мениджмънт, Фирмено счетоводство и финанси, Финансово стопански анализ и други. Едновременно с това тя е извела курс лекции и упражнения във Висше

училище „Земеделски колеж“ (от 06.07.2011 г. Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – филиал Русе) през периода от 2008 до 2015 г. пред студенти бакалаври и магистри.

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, д-р Анелия Любенова е представила монография „Факторингът – източник на финансиране на земеделските стопанства с оборотни средства“, в размер на 158 страници. За рецензиране са представени учебници и учебни помагала – общо 15 броя, от които 10 бр. самостоятелни и 5 бр. в съавторство. За конкурса са представени и 6 студии – три самостоятелни и три в съавторство. Представени са също така 7 статии в национални и международни списания – самостоятелни и в съавторство и общо 19 доклада на национални и международни конференции, участие в написването на речници и публикации, свързани с дисертационния труд – общо 9 броя, които не са представени за рецензиране.

Обект на изследването в монографичния труд е финансирането на земеделските стопанства, а предмет на изследването е факторингът, като алтернатива на финансиране на дейността на земеделските стопанства с оборотни средства. Убедително се защитава тезата за възможността от използване на факторинга, като инструмент за осигуряването на ликвидност в краткосрочен план и рентабилност в дългосрочен, на земеделските стопанства. Целта на монографичното изследване е на стопанската и обществената практика да се предложат финансови инструменти за финансиране на оборотен капитал в агросектора на Република България.

В монографичното изследване последователно се разглеждат теоретичните основи на факторинговите операции, особеностите на българския пазар на факторинг услуги и използването на факторинга при финансовото управление на земеделските стопанства, с отчитане на

особеностите на данъчното облагане и счетоводното отчитане в страната. Това продуктивно изследване е позволило да се предложат на стопанската и обществената практика изводи и предложения с важно значение за теорията и стопанската практика.

Част от крайните резултати на изследването са апробирани в земеделски стопанства в регион Русе при управлението на техния оборотен капитал и поддържането на ликвидността им.

На проблематиката на финансовото управление на земеделските стопанства са посветени три от самостоятелните студии на д-р Анелия Любенова. Особено внимание заслужава постановката за счетоводното осигуряване, като източник на достоверна информация за финансовото управление на земеделските стопанства и за вземане то на правилни финансови управленски решения. Финансово-счетоводното управление на земеделските стопанства е изведено до решаваща предпоставка за тяхното устойчиво развитие в перспектива и ликвидност. В тази връзка се дефинира понятието финансова устойчивост и са изведени факторите, оказващи решаващо влияние върху нея. Същото се отнася и за студията, посветена на капиталовата адекватност на кредитните институции в Р България, като индикатор за устойчивото им финансово състояние. Акцентът е поставен върху съдържанието на собствения капитал, показателите за капиталова адекватност и други.

В самостоятелните статии на д-р Анелия Любенова се предлагат модели за избор и съставяне на погасителни планове за дългосрочните кредити на земеделските стопанства, управлението на лизинговите операции от гледна точка на счетоводното и данъчното третиране и други важни за стопанската практика финансови счетоводни проблеми.

Учебниците и учебните помагала са напълно по проблематиката на конкурса – финанси, финансов анализ, финансово-инвестиционна дейност – лекции и упражнения.

Откритите публикации, учебници и учебни пособия, посветени на финансово-счетоводната проблематика и стопанския анализ са много добра основа за научни и преподавателска работа, научното ръководство на докторанти и специализанти, научно изследователска и експертна дейност в подкрепа на обществената и стопанската практика. Казаното определя д-р Анелия Любенова като вече утвърден академичен преподавател, със собствени виждания и собствен стил в обучението на бакалаври и магистри.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научните приноси на д-р Анелия Любенова са в областите история и теория на счетоводството, счетоводна информация за целите на финансовото управление, финансово-счетоводния анализ и вътрешен контрол, капиталова адекватност на финансовите институции и финансовите пазари в агросектора. Сред тях могат да се открият най-важните, имащи теоретико-методически и практико-приложен характер:

1. Убедително се защитава постановката, че счетоводството е източник на финансова и счетоводна информация за синтез и анализ, с което се утвърждава прогнозната му същност.
2. Установено е значението на финансово-счетоводното осигуряване на земеделските стопанства за вземането на финансови управленски решения, на основата на собствено проучване.
3. Защитена е ролята на управленското счетоводство като концепция за финансов модел на управление на земеделски стопанства чрез прилагането на управленски счетоводни модели, съобразно особеностите на отрасъла.

4. Подбраният подходящ набор на оценъчни финансови показатели за продуктивен финансово-счетоводен анализ, осигуряващ на земеделските стопанства ликвидност и рентабилност.
5. Изведените показатели за капиталова адекватност на кредитните институции и факторите, оказващи решаващо влияние за тяхната устойчивост.
6. Установеното обстоятелство, че чрез продажбата на търговски вземания земеделските стопанства постигат ликвидност и ускоряват обращаемостта на оборотния капитал.
7. Разработеното и предложено на националната счетоводна практика комплексно бизнес приложение на Excel, осигуряващо непрекъснат и автоматичен контрол върху структурата на оборотния капитал.
8. Разработените за учебния процес учебници и учебни помагала, позволяващи качествената подготовка на студентите в областта на счетоводството, счетоводния анализ и финансовото управление.

Посочените научни и научно-приложни постижения на д-р Анелия Любенова показват, че тя е утвърден изследовател и преподавател с принос в националното и международното развитие на знанието, с продуктивно участие в експертна и консултантска дейност.

7. Академична известност

От предложената справка за цитиранията на публикациите на д-р Анелия Любенова се вижда, че тя е цитирана в редица изследвания, учебници и учебни помагала, което говори за интерес към постиженията ѝ и е доказателство за нейната известност в академичните среди.

8. Обща оценка

Д-р Анелия Любенова участва в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ с научна продукция, отговаряща напълно на изискванията. Тази продукция я представя като учен-изследовател с професионални умения и като преподавател с възможности да представи в подходяща форма постигнатите резултати на студентската аудитория.

9. Заключение

Изброените обстоятелства и факти, както и постиженията в научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на кандидата, ми дават основание с пълна убеденост да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на академичната длъжност „доцент“ на д-р Анелия Пенева Любенова по професионално направление 3.8. Икономика (счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност) във ВСУ „Черноризец Храбър“.

10.10.2022 г.

София

Рецензент:

(проф. д.ик.н. Никола Вълчев)